

Selv mord i Norge.

Danmark og Norge danne for saa vidt Modsætninger til hinanden, som hint Land er et af de Lande, hvor der begaas forholdsvis flest Selvmord — og drikkes mest Brændevin — medens der i dette Land begaas forholdsvis meget faa Selvmord. Bodio har («Movi-mento dello stato civile») for en Række af Stater be-regnet følgende Forholdstal:

	Aarl. Antal Selvmord pr. 1,000,000 Indb.
Sachsen (1865—78)	301
Thüringske Stater (1868—78).....	270
Danmark (1866—78)	262
Schweiz (1876—78).....	214
Württemberg (1873—76).....	168
Baden (1866—78).....	158
Frankrig (1866—78)	145
Preussen (1865—77)	142
Bayern (1868—77).....	94
Østrig (1865—78).....	88
Sverig (1865—78)	85
Norge (1866—80).....	74
Belgien (1870—78)	74
England og Wales (1865—78)	67
Skotland (1865—75)	37
Italien (1865—78)	33
Finland (1869—77) ...	31
Irland (1865—78).....	17

Selv mord i Norge.

Danmark og Norge danne for saa vidt Modsætninger til hinanden, som hint Land er et af de Lande, hvor der begaas forholdsvis flest Selvmord — og drikkes mest Brændevin — medens der i dette Land begaas forholdsvis meget faa Selvmord. Bodio har («Movi-mento dello stato civile») for en Række af Stater be-regnet følgende Forholdstal:

	Aarl. Antal Selvmord pr. 1,000,000 Indb.
Sachsen (1865—78)	301
Thüringske Stater (1868—78).....	270
Danmark (1866—78)	262
Schweiz (1876—78).....	214
Württemberg (1873—76).....	168
Baden (1866—78).....	158
Frankrig (1866—78)	145
Preussen (1865—77)	142
Bayern (1868—77).....	94
Østrig (1865—78).....	88
Sverig (1865—78)	85
Norge (1866—80).....	74
Belgien (1870—78)	74
England og Wales (1865—78)	67
Skotland (1865—75)	37
Italien (1865—78)	33
Finland (1869—77) ...	31
Irland (1865—78).....	17

Afvigelserne ere saa store, at man ledes til at formode, at Selvmordsstatistikens Tal ikke ere ganske ensartede i de forskjellige Stater, og altsaa ikke indbyrdes sammenlignelige; men saa meget tør man dog nok fastholde: at Forholdstallet for Danmarks Vedkommende er meget højt, for Norges derimod meget lavt.

Om den norske Selvmordsstatistik bringer det Statistiske Centralbureau i Kristiania en Afhandling i sine «Meddelelser» Nr. 10—12 for 1883. Af denne have vi øst det Følgende.

I de 55 Aar 1826—80 er der i Norge ialt blevet konstateret 7296 Selvmord. Vi sige «konstateret» eller bragt til Myndighedernes Kundskab; men hvor stort det hele Tal af begaaede Selvmord er, lader sig selvfølgelig ikke sige, saalænge man ikke har nogen Forestilling om hvor stort Tallet af de Selvmord, der forblive skjulte, er. Man maa imidlertid bruge Tallene saaledes som de ere, og stole paa, at i det Mindste Forholdet mellem de opgivne og de virkelige Tal har holdt sig nogenlunde uforandret gennem Tiderne.

Altsaa 7296 Selvmord i 55 Aar, eller gennemsnitligt 132 Selvmord aarlig, et Gjennemsnitstal, der har holdt sig temmelig konstant i de enkelte Aar siden 1866, medens det i de tredive foregaaende Aar var adskilligt større, endnu længere tilbage i Tiden derimod mindre. Men vil man vide, om Selvmordshyppigheden er i Tiltagen eller i Aftagen, maa man selvfølgelig betragte Selvmordene i Forhold til Befolkningsstørrelsen. Det viser sig da nu, at der i Norge i nedennævnte Aar blev begaaet følgende Tal af Selvmord pr. 1 Mill. Indb. (Norges Middelfolkemængde voxede fra 1,090,000 i 1826—30 til 1,870,000 i 1876—80.)

	Antal Selvmord pr. 1 Mill. Indb.
1826—30	81
1831—35.....	97
1836—40.....	108
1841—45.....	106
1846—50.....	109
1851—55.....	106
1856—60.....	94
1861—65.....	85
1866—70.....	76
1871—75.....	75
1876—80.....	72

Man vil af denne Talrække se, at tog Selvmordshyppigheden end til i Aarhundredets første Halvdel saa er den Gjengæld i den sidste Menneskealder taget af aldeles jævnt og stadigt. Naar man nu betænker, at den almindelige Regel udenfor Norge ellers er, at Selvmordenes Antal i den sidste Menneskealder er taget til, bliver Nedgangen i Norge saa meget mere paafaldende. Da nu de norske Selvmordstal ere temmelig smaa, kunde man vel fristes til at tro, at Nedgangen er en Tilfældighed, som der ikke bør tillægges større Vægt. Men paa denne Opfattelse vil Hr. Boye Strøm, Forfatteren til den Afhandling, som vi her gjøre Uddrag af, ikke gaa ind. Han nærer ingen Tvivl om, at der maa være en bestemt paaviselig Aarsag til den særlige Udvikling i Norge, og Aarsagen er da, efter hans Formening, dels Brændevinsdrikkens Aftagen dels den oversøiske Udvandring.

Til Støtte for denne Formening anfører han følgende Betragtninger:

«At overdreven Brændevinsnydelse medfører Armod og Elendighed i mere end en Henseende, ved Enhver, og at Fattigdom og Næringsсорger, navnlig de selvfor-

skyldte, er et af de hyppigste Motiver til Selvmord, derpaa har Statistiken leveret fulgode Beviser. Men nu forholder det sig saa, at netop i det Tidsrum, da Selvmordsfrekvensen i Norge stod paa sit Højeste, altsaa i Tredive- og Firtiaarene, just da havde Brændevinsdrikken i Norge taget en saadan Overhaand, at det paa kaldte alle gode Borgeres højeste Opmærksomhed, og Midlerne til at bekæmpe Ondet var bleven et af de store Spørgsmaal saavel i den offentlige Diskussion som i den lovgivende Forsamling. Hvilke radikale Midler man dengang ansaa nødvendige, fremgaar bedst af det paa Storthinget i 1842 vedtagne Lovforslag, hvorefter saavel Brændevinsbrænden som Indførsel af Brændevin skulde være aldeles forbudt. Saavidt kom det nu ikke, eftersom Loven ikke blev sanktioneret men til Gjengjæld udgik der i den følgende Tid flere Bestemmelser, der dels virkede til at indskrænke Produktionen af Brændevin, dels vanskeliggjorde Adgangen til at faa det kjøbt, ligesom der ved Siden heraf stiftedes Afholdsselskaber, der søgte at paavirke den offentlige Opinion. Følgerne af disse forenede Bestræbelser viste sig da ogsaa temmelig snart. Forbruget af Brændevin, der i Midten af Trediveaarene beregnedes til omtrent 16 Liter aarlig for hvert Individ af Landets samlede Befolkning, antoges allerede i 1843 at være gaaet ned til 10 Liter og sank senere stadigt, indtil det i Femaaret 1861—65 i Gjennemsnit alene androg til 4,4 Liter aarlig pr. Individ. Fra nu af indtraadte atter en Stigning, der varede indtil Aarene 1875—76, da Forbruget beregnedes til ca. 6½ Liter, hvorefter det igjen sank, saa at det i de sidste Par Aar neppe har udgjort over 3½ Liter. [I Danmark derimod c. 20.]

Netop den samme Nedgang, som her er paavist for Brændevinsforbruget, viser foranstaaende Tabel med Hensyn til det relative Antal af Selvmord. Et Par Ejendommeligheder fortjener dog her nærmere at omtales. For det første ser man, at Vendepunktet for Selvmordsfrekvensen indtraadte senere end for Brændevinsforbruget, idet Antallet af Selvmord naaede sit Maximum adskillige Aar, efter at Brændevinsdrikken havde kulmineret. Dette foranlediger imidlertid kun den Bemærkning, at Virkningen ganske naturligen først kan komme efter Aarsagen. Dernæst vil det bemærkes — og dette synes ved første Øjekast mere uforstaaeligt — at Selvmordsfrekvensen ikke fulgte den opadgaaende Bevægelse, der for Brændevinsforbrugets Vedkommende indtraf i Slutningen af Sextiaarene og den førte Halvdel af Syttiaarene. Men ogsaa denne Uregelmæssighed lader sig meget vel forklare. Tingen er nemlig, at den forøgede Brændevinsdrik i disse Aar aabenbart var en Følge af den stærke Stigning i Arbejdspriserne, som da fandt Sted og som satte Arbejdsklassen i Stand til i alle Retninger at øge sit Forbrug. At de højere Indtægter for en stor Del gik med til Brændevin og andre berusende Drikke, maa vistnok beklages, men saa længe Arbejderen hertil i det store taget alene anvendte sit Overskud, kunde alligevel ikke Følgerne blive saa sørgelige, som om han i videre Udstrækning havde tilfredsstillet sin Lyst paa det almindelige Velværes Bekostning.

Forresten har i Virkeligheden, naar Alt kommer til Alt, det stærke Brændevinsforbrug i 1871—75 efterladt et tydeligt Spor i Tabellen over Selvmord. Vistnok bragte det ikke Antallet af disse til igjen at stige;

men at det har forsinket Nedgangen, ser man let ved at sammenholde Tallene i Tabellen for de fire sidste Femaar.

Skjønt det ligger noget udenfor Sagen, kan jeg ikke undlade at omtale et med disse Forhold ganske analogt Fænomen, som man gjenfinder paa Kriminalstatistikens Omraade. Det tør være bekjendt, at man i flere Lande gennem Statistiken har paavist, at Antallet af Forbrydelser staar i nær Sammenhæng med Priserne paa de vigtigste Livsfornødenheder, navnlig Kornpriserne, saaledes at det voxer, naar disse stige, og omvendt. Dette Forhold, der selvfølgelig hidrører derfra, at det overvejende Antal Lovovertrædelser bestaar af Tyverier og dermed beslægtede Ejendomsindgreb, og at Fristelsen til at forøve saadanne er des stærkere, jo vanskeligere Adgangen er til lovligt Erhverv, fremtræder ogsaa meget tydeligt i Norges Statistik. Gennem hele det Tidsrum, for hvilket man har nogenlunde ensartede Kriminaltabeller, det vil sige fra Begyndelsen af Firtiaarene og indtil Nutiden, vil man finde en slaaende Overensstemmelse i den Maade, hvorpaa det aarlige Antal af Justitsforbrydelser stiger og falder med Gjennemsnitsprisen paa Byg. Kun to kortere Perioder — og det er netop dette, som jeg her særlig vil henlede Opmærksomheden paa — danner en Undtagelse herfra, nemlig Aarene 1853—57 og 1872—75. I disse Aar var der nemlig usædvanligt høje Kornpriser, men alligevel faa Forbrydelser. Denne Uregelmæssighed lader sig nu forklare ganske paa samme Maade som Forholdet mellem Brændevinsforbrug og Selvmord i Begyndelsen af Syttiaarene. Kornets Dyrhed i hine Aar stod nemlig i Forbindelse med Pengenes sunkne Værdi og opvejedes fuldkommen ved de højere Arbejds-

lønninger, der tillod selv de laveste Klasser af den proletariske Befolkning paa ærlig Maade at tilfredsstille sine Behov.

Men ved Siden af Brændevinsdrikkens Aftagen kan det, som foran antydet, vanskelig betvivles, at ogsaa Udvandringen i dette Forhold har været en medvirkende Aarsag, ligesaa vist som det neppe er nogen Tilfældighed, at det Land i Evropa, som har den største Udvandring, nemlig Irland, ogsaa af alle opviser det mindste Antal Selvmord. Der er overhovedet mellem disse to Fænomener en aabenbar indre Sammenhæng, forsaavidt nemlig begge er Udslag af en Disharmoni mellem de Krav, som den Enkelte stiller til Samfundet, og de ydre Forhold, hvori han i Virkeligheden nødes til at bevæge sig. Er denne Disharmoni ikke stærkere, end at den kan haabes udjævnet under nye Livsvilkaar, saa leder den til Udvandring, men er enten Adgangen hertil stængt, eller er Kløften saa dyb, at den sondrer Individet ikke blot fra det enkelte Samfund, men fra den hele Menneskehed, da fremkalder den Selvmord. Nu er det Tilfældet, at i hine Aar, da Antallet af Selvmord var paa det højeste, netop da har sandsynligvis en saadan Disharmoni været temmelig udbredt i vort Samfund. «Den forandrede politiske Forfatning — siger Eilert Sundt — havde i høj Grad fremkaldt en saadan Forandring i den sociale Tilstand, der i Korthed kunde betegnes som en større Bevægelighed i Folket, en Bevægelighed, som havde bragt Flere og Flere til at forlade sit tidligere Hjem og opgive sin tidligere Livsstilling for at søge sig en ny og bedre Plads i Landet og i Samfundet. Denne Bevægelighed, denne forhøjede Iver havde paa den ene Side befordret Nationens

Fremgang i Velvære og Kultur, men vel ogsaa paa den anden Side udsat Mange for store Fristelser, beredt dem bitre Skuffelser og styrtet dem i borgerlig og moralsk Ulykke.» Saa længe nu Udvandringen var, om just ikke stængt, saa dog lidet paaagtet, lidet gaaet op for Folkets Bevidthed i det store taget, maatte disse Forhold fremkalde mange Selvmord. Men saa snart Vejen over Atlanterhavet blev mere almindelig kjendt, og Udvandringsstrømmen begyndte at skyde stærkere Fart — og det var netop i Begyndelsen af Halvtredserne — blev den ligesom en Ventil, hvorigjennem Samfundets utilfredse Elementer fandt Udgang, og fra samme Tid daterer sig et Vendepunkt med Hensyn til Hyppigheden af Selvmord.» —

I de sidste 25 Aar er der gjennemsnitlig for hvert 100 Selvmord paa Landet blevet begaaet 147 i Byerne. —

Med Hensyn til Aarstidernes Indflydelse viser Forf., at Selvmordene ere sjældnest i Efteraars- og Vintermaanederne (især i Februar), hyppigst derimod i i Foraars- og Sommermaanederne, især Maj, Juni og Juli: Juni har et mere end to Gange større Antal Selvmord end Februar. «Dette mærkelige Fænomen», bemærker han, «har ikke altid været erkjendt. Tvertimod mente man længe, at Selvmordene vare hyppigst i de kolde Vintermaaneder, fordi man tænkte sig, at Sindet da maatte være lettest modtageligt for mørke Livsbetragtninger. Men efter at nøjagtige statistiske Undersøgelser ere blevne anstillede, er det for Norge paaviste Forhold gjenfundet overalt. Selvfølgelig er dette ikke saa at forstaa, at Talforholdet mellem de forskjellige Maaneder stedse er nøjagtigt det samme. Medens saaledes Maximum hos os falder i Juni, kan

det i andre Lande falde en Maaned tidligere eller senere, ligesom ogsaa Minimum vexler mellem December og Februar. Paa samme Maade vil man finde, at Forskjellen mellem Maanederne ikke overalt er lige stor. Men alt dette er kun mindre Uregelmæssigheder, og at Forholdet i det Væsenlige er ganske det samme overalt, vil allerbedst fremgaa af nedenstaaende Tabel, hvor jeg saa vel for Norge som for en Del fremmede Lande har fordelt det samme Antal (1200) Selvmord paa de fire Aarstider. De ved hvert Land tilføjede Aarstal betegne de Perioder, for hvilke Opgaverne gjælde.

Lande.	Af 1200 Selvmord falder paa de forskellige Aarstider.				
	Sommer	Foraar	Høst	Vinter	Ialt
	Juni—Avg.	Marts—Maj	Sept.—Nov.	Dec.—Febr.	
Norge 1866—80...	381	345	265	209	1200
Sverig 1871—75...	385	343	274	198	1200
Danmark 1865—74...	375	341	272	212	1200
Preussen 1869—72...	348	341	272	239	1200
Bayern 1868—75...	364	348	254	234	1200
Baden 1864—72...	352	341	276	231	1200
Belgien 1858—65...	358	335	261	246	1200
Frankrig 1866—76...	360	343	256	241	1200
Schweiz 1876.....	344	323	298	235	1200
Italien 1864—77...	386	356	235	233	1200

For samtlige disse Lande — og det skulde ikke have været vanskeligt at nævne endnu mange flere — finder man altsaa, at det største Antal Selvmord falder om Sommeren, det mindste om Vinteren, og naar man ordner alle fire Aarstider efter det Antal, som enhver af dem har at opvise, følge de uden Undtagelse efter hinanden i den samme Rækkefølge. Den indbyrdes Afvigelse mellem Landene er heller ikke meget stor.

Størst Indflydelse viser Aarstiderne sig at have i Sverig. Derefter kommer Norge, medens Danmark danner Overgangen til Mellem- og Syd-Europa, hvor Forholdet er mindre udpræget.

Det er saaledes aabenbart, at «Mennesket ogsaa i dette Stykke for en Del paavirkes af de samme Naturomstændigheder, som bestemmer Aarstidernes Vexlen». Gjennem hvilke Mellemlid denne Indflydelse gjør sig gjældende, er imidlertid neppe endnu tilstrækkelig belyst, men man har dog ment at kunne sætte den i Forbindelse med visse Forstyrrelser i Hjernens Funktioner, som antages at være en Følge af Temperaturens hurtige Stigning i Foraaret og de første Sommermaaneder. Den officielle Statistik indeholder for Norges Vedkommende en Oplysning, som paa dette Punkt ikke er uden Interesse. Jeg sigter til den i Beretningen om Sindssygeasylernes Virksomhed meddelte Tabel over Fordelingen paa de forskjellige Maaneder af de i Asylerne indlagte Syge.»

Forf. meddeler til Belysning af dette Forhold følgende lille Tabel, hvor Overensstemmelsen er iøjnefaldende:

Aarstid	Af 1200 Sinds- syge indlagdes	Af 100 Selv- mord forøvedes
Juni—Avgust.....	340	381
Marts—Maj	329	345
Septbr.—Novbr.	290	265
Decbr.—Febr.	241	209
	1200	1200

I Norge som i alle andre Lande begaa Selvmord naturligvis langt hyppigere af Mænd end af Kvinder. For 100 Mænd, der begaa Selvmord, begaa kun omtrent 30 Kvinder Selvmord. Bylivet synes i Norge ikke i nogen

kjendelig Grad at forøge Selvmordshyppigheden blandt Kvinder saaledes som blandt Mænd; derimod gjør Aars-tidernes ovenfor paapegede Indflydelse sig langt stærkere gjældende blandt Kvinder end blandt Mænd. Lignende Forhold gjenfindes i de fleste andre Lande.

Ogsaa Alderens Indflydelse undersøger Forf. Jo ældre, desto større Selvmordstilbøjelighed. — Ligeledes paavises, hvorledes «Ægteskabet virker beskyttende mod Selvmord,» især dog for Mandens Vedkommende. Enke-mandsstanden er for Manden endnu farligere end Ungkarlestanden; for Kvinden er derimod Enkestanden at foretrække for Cølibat. — Forholdsvis særdeles mange Selvmord begaas i Sindsforvirring og Tungsind, — samt af Drikkældige; forøvrigt ere Motiverne — forsaavidt de overhovedet kjendes — især Næringssorger; dernæst ulykkelige Familieforhold, Frygt for Straf, ulykkelig Kjærlighed, religiøse Skrupler osv. — Med Hensyn til Valget af Aflivelsesmaade afviger Norge ikke væsenlig fra Danmark: altsaa især Hængning, dernæst Drukning; kun sjældent Skud (næsten aldrig blandt Kvinder; blandt dem, derimod, forholdsvis nogen mere Anvendelse af Gift, Kuldamp o. lign.) Om alt dette nærmere Detailler hos Forf.
